

Grundtvig i Betlehem - den evangelisk-lutherske menighed og højskole -

Det Internationale Center

Det internationale Center i Betlehem: "Dar Annadwa Addawaliyya" betyder på arabisk "Huset for Internationale Møder". Centret er en evangelisk-luthersk økumenisk institution, hvis målsætning er at engagere lokalsamfundet til at påtage sig en aktiv rolle i at skabe sin egen fremtid. Man ønsker at styrke den palæstinensiske identitet, arrangere mellemfolkelige møder, uddanne fremtidige ledere, og dyrke kunstneriske talenter. Det internationale Center er derved en aktiv medspiller i opbygningen af et demokratisk palæstinensisk samfund. Med Grundtvigs ord: at oplyse og oplyse.

Centret blev åbnet i 1995, og siden er der etableret gæstehus, kunstværksteder, galleri, friskole, kulturcenter, og nu også planer om etablering af højskole. Centret har været med til etablering af tre andre institutioner, som man samarbejder med: Friskolen, Akademiet og Sundheds- og fritidscentret. Centret har også tæt samarbejde med den evangelisk-lutherske menighed.

Initiativtager og primusmotor er den evangelisk-lutherske præst Mitri Raheb i Betlehem. Han er en ildsjæl, der har valgt ikke at opgive modet i en tid, hvor mange palæstinensere forfalder til mismod på grund af elendighederne. Han har i de senere år stået i spidsen for udbygning af uddannelses- og kulturinstitutioner tilknyttet den evangelisk-lutherske menighed, - og nu også for højskoleplanerne.

Grundtvigsk højskole i Betlehem

"Tanken bag højskoleprojektet har inspiration fra Danmark og Grundtvig. For første gang i Palæstina vil vi etablere en folkehøjskole, men give den et palæstinensisk ansigt. Den vil bygge på Grundtvigs tanker, men konceptet vil naturligvis være palæstinensisk", siger Mitri Raheb.

Under den israelske besættelse i foråret 2002 skete der store ødelæggelser af både kirken, præstegården og de forskellige institutioner, da stederne blev beskyttet og i perioder beslaglagt af israelsk militær. Der var i flere måneder udgangsforbud og menighedens præst Mitri Raheb var en overgang i husarrest. Men centrets og menighedens medarbejdere gav ikke op. De fortsatte med at bygge, undervise og forkynde og være med til at skabe liv midt i døden. De fortsatte med at kalde på retfærdighed og forsoning midt i strid og vold...

"Vi vil også gerne skabe en del af grundlaget for et demokratisk, civilt samfund. Men demokrati kræver uddannelse. Det var Grundtvig klar over

Der bygges en 8 meter høj betonmur omkring Betlehem

i Danmark, da han introducerede højskoletanken, hvis formål var at oplyse og oplive den danske almuebefolkning”, siger Mitri Raheb og fortsætter: ”Fred vil tvinge begge parter til at se sig selv i spejlet, og det er ikke sikkert, at det, de ser, er noget, de bryder sig om. Men som kristen er jeg kaldet til at se min fjende som en potentiel nabo og næste, og jeg tror på forsoning.”

Mellemfølkelig forståelse

Med foredrag, studiekredse, seminarer m.v. ønsker man at fremme den mellemfølkelige dialog mellem kristne, jøder og muslimer. Man vil etablere et mødested, hvor interesserede også fra udlandet kan mødes og diskutere religion, kultur og samfundsforhold. Der er teologiske studiekredse, konferencer, møder med NGO'er, udveksling af unge – alt sammen for at være med til at være brobygger for forståelse og danne fællesskaber for mellemfølkelig forståelse:

”Vi vil være brobyggere mellem kulturer, mellem kristne, muslimer og jøder, mellem Israel og Palæstina og med Europa og USA. Den eneste mulighed vi har, er at vi palæstinensere og israelere lever fredeligt side om side med hinanden som gode naboer”, siger Mitri Raheb og fortsæt-

ter: ”Jeg tror, at Mellemøsten kunne lære af den dansk-tyske grænsedragning i 1920, der blev fastlagt ved folkeafstemning og på fredelig vis. Hvis danskerne og tyskerne kunne, hvorfor så ikke palæstinensere og israelere?”

Finland har bidraget med bygning

Hele Det internationale Center holder til i et nyt stort bygningskompleks. Som et bidrag til fejringen af Betlehem år 2000 donerede Finland bygningen Ad-Dar - et kulturcenter, skabt af den verdensberømte finske arkitekt Juha Leiviska. Den smukke bygning ligger ved kirken og præstegård og midt i hjertet af den gamle by. Her er bl.a. en stor sal til foredrag og konferencer, som også er meget anvendelig til seminarer, teater, musik og film, mødelokaler, værksteder, undervisningslokaler og meget mere. Der er restaurant og café til besøgende og byens beboere, og der er gæstehuset, hvor man kan bo.

Mediecenter

Med Mediecentrets slogan ”lad dem komme til orde, som ikke kan”, ønsker man at give palæstinenserne mulighed for at fortælle deres historie, fremme det palæstinensiske folks menneskelige ansigt, deres religiøse samfund og opmuntre til en bedre og

mere balanceret mediedækning af Palæstina-Israel-konflikten. Man ønsker at etablere et netværk med lokale og internationale medieudbydere; at sørge for udveksling af erfaringer og styrke tilknytningen mellem lokale og internationale mediefolk; at etablere en database, arkiv og portal om det palæstinensiske samfund med studie, redigeringsfaciliteter, internetklub og kurser; at give mediefolk, NGO'er m.v. værdifulde informationer for deres arbejde.

Kunsthåndværkscentret

Al-Karf, som betyder grotten, sigter mod at genoplive og styrke lokalsamfundets lokale identitet, bevare og genoplive traditionel palæstinensisk håndværk og undervisning. Der er værksteder, hvor kunsthåndværkere arbejder med keramik, maleri og glaspusteri, og i tilknytning dertil forretning, hvor kunstnere kan sælge deres produkter. Gennem galleriet er der kunststillinger både med lokale kunstnere og med kunstnere fra udlandet.

Frikvarter ved "Ordets hus" i Betlehem

Musikskolen

I 1997 blev der etableret samarbejde mellem Det Internationale Center og Det Nationale Musikkonservatorium, som nu har etableret en afdeling i centret. Formålet med musikskolen er at genoplive musikken som kunstform og berige musiklivet. Det styrker den traditionelle palæstinensiske musikalske arv og den vestlige tradition. De studerende beskæftiger sig med både at beherske klassiske arabiske instrumenter og ny og traditionel arabisk musik og vestlig musik.

Friskolen

Skolens arabiske navn er Da Al-Kalima, som betyder "Ordets Hus". - Et naturligt navn for en skole med nære bånd til den evangelisk-lutherske menighed. Friskolen, som er nybygget, blev indviet i år 2000 på jord, som var beslaglagt af de israelske myndigheder, men som efterfølgende vederlagsfrit blev overgivet af de palæstinensiske myndigheder.

De smukke funktionelle bygninger ligger på en bakketop i udkanten af Betlehem med en vidunderlig udsigt over byen, ørkenen og Det døde Hav. Skolen har 350 elever fra børnehaveklasse til 9., nu med gymnasium, som lige er etableret. Skolen er helt enestående på flere måder, bl.a. ved at halvdelen af eleverne kommer fra forskellige kristne trossamfund og halvdelen fra muslimske forældre. Friskolen er også et alternativ til det officielle uddannelsessystem, og undervisningen er særdeles progressiv, - man ønsker at styrke elevernes kritiske tænkning, kreative evner og demokratiske medbestemmelse.

“Funklende stjerner”

Sundheds- og Fritidscentret er beliggende små to kilometer fra det Internationale Center, nabo til Friskolen. Formålet med dets aktiviteter er at bringe håb og healing til et samfund, hvor mange af dets indbyggere, især børn og unge, lider af indeklemte frustrationer og traumer, forårsaget af den israelsk-palæstinensiske konflikt og langvarige israelske besættelse.

Formålet med projektet er, at de unge kan udtrykke deres følelser, angst, tanker og visioner. Over halvdelen af indbyggerne i området er børn, som i stigende grad er “børn i risiko”, - mange er traumatiseret på grund af omgivelser med stigende vold, og psykosomatiske sygdomme er fremherskende. Der er tilknyttet læge, socialrådgiver, psykolog foruden en del frivillige medarbejdere. Børnene er mellem 6-16 år, og der er både kristne og muslimer. De samles i musik-, sports-, kunst- og kommunikationsmiljøer, hvor formålet med aktiviteterne er, at de opdager sig selv som “funklende stjerner”.

Ikke et kristent Walt Disney Land

Hvert år besøger 2 millioner mennesker Det hellige Land, og selv om langt de fleste er kristne, besøger de fleste af dem kun Palæstina og Vestbredden i nogle få timer, når de er i Betlehem. Inspireret af ny teologi for turisme/pilgrimsfærd har Centret udviklet “Alternativ Turisme”, hvor man foruden at besøge de antikke hellige steder kan høre virkelige personlige beretninger; deltage og opleve det levende kulturelle og åndelige liv med foredrag; besøge kristne menigheder og derved også bidrage til den økonomiske udvikling i Palæstina.

Foran Aulum Kirke

Mitri Raheb siger: “Vi vil opmuntre folk via “autentisk turisme” til ikke bare at løbe rundt og se på ruinerne: de “døde sten” - her hvor Jesus tidligere gik stille og roligt rundt. Vi vil tilbyde, at folk kan komme her og opleve et møde med de “levende sten” - et møde med folket, kulturen og landet. Vi ønsker ikke Det hellige Land omdannet til et kristent Walt Disney Land, med ruiner, gamle kirker, og hvor nogle munke og præster går rundt som kustoder, men hvor der ikke er en levende menighed. Når alt kommer til alt, ligger et lands værdi i dets folk, ikke i dets ruiner. Værdien ligger i dets trofaste indbyggere, ikke i dets turister”.

Den lutherske menighed

Den evangelisk-lutherske Julekirke i Betlehem er grundlagt i 1854 af tyske missionærer og er den ældste af de seks evangelisk-lutherske menigheder i Palæstina. Egentlig havde den

sønderjydske missionær Hans Nikolajsen (1803-1856) en finger med i spillet, da han virkede i Palæstina for den anglikanske og senere den tyske mission. Han er begravet på Oliebjerget. Menigheden består af cirka 250 familier – de fleste i Betlehem og med en kreds i nabobyen Beit Sahur. Der er det særlige ved menigheden i Betlehem, at en stor del er flygtninge, som mistede deres hjem, da staten Israel blev oprettet i 1948.

Kirken blev indviet i 1893 og er speciel ved dens tårn, hvis tag symboliserer den gamle typiske kvindelige palæstinensiske høje hat fra 1900-tallet. De tre glasmosaikker i kirken har motiver fra juleevangeliet, den hellige families flugt til Ægypten og hjemkomst, og motiver fra Betlehem. I kuplen står der sætningen fra Lukasevangeliet, vi hører juleaften: "Ære være Gud i det højeste og på jorden. Fred til mennesker med Guds velbehag".

"Made in Palestine"

Pastor Mitri Raheb siger: "Jesus er jo født i denne by Betlehem, og det er meget sandsynlig at min tip, tip, tip, tip - oldemor har været barnepige for den nyfødte Jesus, da han blev født for to tusinde år siden. Den første kristne menighed begyndte jo her i Betlehem. Kristendommen er ikke importeret udefra til Palæstina. Det er den anden vej. Kristendommen er faktisk det eneste, som vi her i Palæstina har eksporteret med så stor succes til resten af verden. Egentlig kan man sige, at kristendommen har et mærkat bagpå med: Made in Palestine".

Du skal plante et træ

Om det kristen håb siger pastor Mitri Raheb: "Det var her på Hyrdernes Mark, hvor vi nu står, at hyrderne, de marginaliserede i samfundet på Jesu tid, hørte det glade budskab, der forkyndte frelse for dem. For os palæstinensere i dag er det vigtigt at høre og forkynde det glade budskab i en sammenhæng, hvor der ikke er mange glædelige nyheder. Hver morgen læser man i aviserne eller ser i TV om endnu en selvmordsbombe, eller endnu et israelsk angreb på det palæstinensiske samfund. Folk er trætte af al det forfærdelige. Et glade budskab for mig vil være, at den israelske besættelse ophører."

"For mig betyder håb ikke, at det bliver bedre i morgen. Det er optimisme. Men det rigtige kristne håb blev præcist formuleret af Martin Luther, da han sagde, at selv om han vidste, at verden ville gå under i morgen, at der ingen fremtid var, og at han ikke kunne se noget lys for enden af den mørke tunnel, - så ville han i dag (og ikke vente til i morgen) gå ud i haven, ud på marken, ud i samfundet og i verden og plante et oliventræ...

Martin Luther sagde æbletræ, men her i Palæstina siger vi oliventræ. For hvis vi ikke i dag planter et oliventræ, så kan vore børn ikke have et sted at lege under i morgen. De vil ikke have et sted, hvor de kan sidde i skygge. De vil ikke have olivenolie til at læge deres sår, og de vil ikke have olivengrene, som symbol på den fred, som skal komme. Vort eneste håb er ikke at vente, men at gå ud i haven, ud på marken og ud i samfundet og ændre det. Det er vores håb som kristne, og

hvis vi har troen, viljen og visionen og bruger ressourcerne rigtigt, kan vi flytte bjerge”.

Foreningen: Betlehems venner

Foreningen blev stiftet den 25. februar 2003 i Haderslev og er uafhængig af politiske og kirkelige grupperinger. Foreningens formål er: - at informere om Det Internationale Center i Betlehem og højskolen og at give en økonomisk håndsrækning til dem og den evangelisk-lutherske menighed i Betlehem - at medvirke til udveksling mellem Betlehem og Danmark og fremme mellemfolkelig forståelse - at medvirke til at formidle alternative rejser til Palæstina.

Foreningens arbejde gør det muligt for en ung palæstinenser at komme på dansk højskole; at få palæstinensisk besøg både i menigheder og i folkelig sammenhæng, f.eks. besøg på efterskole og højskole. Visa-versa kan man som dansker tage til Betlehem som frivillig, i studieøjemed eller arrangere rejse derned og besøge stedet. Man kan f. eks. tage "En uge på højskole i Betlehem". Vi har således haft fire unge palæstinensere på højskole i Danmark. Mitri Raheb har holdt foredrag i Danmark, og der er etableret venskabsmenighed her.

Men andre kan være med. Danske kunsthåndværkere har udstillet i centret og holdt workshops. Sidste efterår har Præstehøjskolen været på studierejse og ophold i Betlehem. Sidste år udkom Mitri Rahebs bog: "Det indesluttede Betlehem". Den arbejder foreningen på at få udgivet på dansk. Til september planlægger foreningen en dansk kulturuge "Åbne døre i Bet-

lehem" og arbejder også på at arrangere rejse derned. Hermed en opfordring til at blive medlem af foreningen Betlehems venner, enten den enkelte eller menigheden - og følg med i bestræbelserne på det grundtvigske arbejde i Betlehem.

Bestyrelsen

Formand: Sognepræst Claus Helsbøl, Havnebyvej 154, 6792 Rømø, tlf. 7475 5294, mail: che@km.dk; Næstformand: Biskop Niels Henrik Arendt; Sekr.: Sognepræst Lone Hvejsel; Nyhedsbrev: Akademileder Henrik Wigh-Poulsen; Dr.theol. Knud Jeppesen; højskoleforstander Vita Andreasen.

Hjemmesider

www.betlehems-venner.dk (foreningens). www.annadwa.org (Det Internationale Center i Betlehem). E-mail: Info@annadwa.org

- af Sognepræst Claus Helsbøl, (tidl. Aulum-Vinding-Vind valgmenighed)